

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 25.

Volosko-Opatija u četvrtak 19. lipnja 1902.

God. III.

Govor predsjednika veleuč. g. Vjekoslava Spinčića

izrečen na glavnoj skupštini Društva sv. Cirila i Metoda za Istru dne 12. juna 1902.

Milostive gospodje i gospodice i veleštovana gospodo!

Konstatujem da je prisutan dovoljan broj članova sa odlučujućim glasom, propisan §-om 25. Družbinih pravila, i otvaram skupštinu.

Ima Vas i više i mnogo više nego li propisuje ta ustanova pravila, iz svih strana Istre i drugih krajeva naše domovine. I to je dokaz, da se za Društvo zauzimajte, i ja sam se za to u ime Ravnateljstva i svoje najskretnije zahvaljujem i najsrdačnije Vas pozdravljam.

Medju nami ovdje neima danas muža, koga ste uvijek vidjeli kod skupštine, koji se uvijek toli zanima za Društvo, koji bijaše do lani Družbinim predsjednikom a danas je njezinim pokroviteljem (Burni Živio Dr. Vitezić!) Njegova starost nije mu danas dozvolila doći ovamo, ali se je nas sjetio i pozdravio nas. Pozdravljam i ja njega najusrdnije, i molim da ovlastite Ravnateljstvo da mu u ime skupštine odašalje brzojavni pozdrav. (Skupštinari pristaju oduševljeno na to.)

Skupštinu pozdravlja također Dr. Matko Laginja koji je bio jučer ovdje radi Društva, ali koji je morao odputovati radi obrane naših ljudi kod suda. (Živio Dr. Laginja!)

Pozdravljaju ju također što pismeno što brzojavno upravitelj župe u Novakih Motovunskih Grunt, upravitelj župe u Montiraju Ptašinski, župnik na Pazu Stefanutti, Dr. Antončić odvjetnik u Krku, zastupnik naroda župnik u Baški Andričić, gg. Alkačić i Butković iz Žminja; Brajković za se i za ostale rodoljube iz Brgudca, pjesnik Katalinić-Jerectov, i akademičko društvo »Sloboda« u Gracu. (Živili!)

PODLISTAK.

Va Fiumere.

Napisaao V. R.

Tamo preko Kastva i Halubajšćina na Rešćine nahaja se jedno selo pod imenom Kablari. Mimo teh Kablari pelje stara cesta z Reki prema Klane, da preko Lipi. Zdola sela od Kablari pokraj ceste nalazi se pri lično velik kal, koji rabi za napoj blaga.

Baš od tega kala namisela sam vam pripovedet jedno istinito dogodjenje, da vam nekako lagije vreme pasa, pak morda će se ki ter ki pul tega i nasmet.

Čujte!

Bilo vam je lepo letno jutro malo pred zorom. Zvane i Mate, dva Halubljana, vrтели su se živo oko jednega voza punega ugljena. Kada su sve uredili i upregli Sivca i Jelena, stavi Mate na se sveti križ i pred volj, pak hajde u ime Božje prama Reke. Mate je spređa gonil a Zvane zađa po potrebe sanil, a obadva su pak pipu pušili kako da se vrag pali.

S pomoćnim božjum pridu srečno va Reku i brzo za tem prodaju ugljeve bolje, nego ni su se nadali. A znate zač? Aš da nisu po pute trefili ni jedne ženske. Bas za to su i podranili. Vej se ga vrag. Ijudi deju, da ženske imajz slabo oko, pak da najviše njih va ovakoveh prilikah — nasade.

Predstavljam zastupnika visoke c. kr. vlade u osobi namjestničkoga tajnika presvjetloga g. Dra. Murata. (Živio!)

Predstavljam predstavnike štampe: gospodina Frana Supila urednika »Novoga lista«, gospodina Matka Mandića glavnoga suradnika »Naše Sloge«, gospodina Petra Rubinića urednika mjestnoga »Narodnoga lista« (Živili! Živili!)

Po §. 22. Družbinih pravila imala bi se skupština obdržavati do konca maja. Ravnateljstvo bilo je odlučilo da se obdržaje dne 22. maja, al upozoreno, da je onaj dan blagdan zaštitnice Kastavske župe sv. Jelene i s njim združen sajam, odustalo je od toga obzirom na tamošnje naše mnogobrojne članove i susjede. Za sljedeći četvrtak — a četvrtak je najzgodniji dan u tjednu — nije se moglo savzati skupštine, jer bijaše taj dan Tielovo, te smo tako prispjeli u junij. Kao neke druge pute, biti ćete i ovaj put tako dobri, te izpričati Ravnateljstvo. Molim Vas u ime Ravnateljstva da blagoivolite odlučiti (čita):

»Ravnateljstvo Društva opravdalo je, što se glavna skupština ove godine nije obdržavala prema propisu §. 22. Družbinih pravila mjeseca maja i smatra se danas obdržanu glavnu skupštinu zakonitom«.

(Podan na glasovanje taj predlog, bio je jednodušno prihvaćen.)

Slavna skupštino!

Odošaji, koji su dali povoda, da se je svojedobno Društva sv. Cirila i Metoda za Istru ustanovila, obstoje još uvijek.

Naš narod u Istri. tisuća i tisuća naše djece, neima škole.

Krvni naši protivnici rade i školom da zatru naš narod u Istri.

Čimbenici pozvani da ustrajaju škole, za koje naš narod plaća, i debelo plaća, neustrajaju ih ili čine to jako sporo.

Sada se tu ne pita, ako je to stara ale mlada, grda ale lepa, nego samo da nosi brhani. Tako vam je, dragi moji ljudi. Ja nisam jušto baba, ma od tega i ja ne vrujem. Vidite, i mane je jedanput jedna oneštahno nandila. — A bila je, ta huncutica, mlada i lepa. Ni me ako ne malo švrknula s okom s pod klobučića i na — kako da je neč va me trupilo. Sreć mi se zgobilo, da još ni danas ni prišlo na — ešer.

Nego kamo sam ja to iznašal? — Od ugljeva na — sroć! Ča ćete na? Zajik ne će ako ne na škribinu.

Homo mi radje k našem kumparom.

Tako kada su oni onako dobro strogovali ugljeve, obavili su još neki posli po Reke, pak onda se lepo napravili doma.

Nego mi znamo, da naš čovek kada čuti pod palcom ki krajcar, ne more se tako lahko ugnut svakemu maju nad vratu, ne vlastito pak ako začuka nutre dobru kapljicu. Tako vam je nekako pul mane. Samo ja više gledam na neč lepo, nego na dobro vino. Ča ćete na? Svaka glava svoju pamet ima — je rekla Kranjac.

Naši kumpari začutili su negde na Mlake dobru kapljicu, pak su pred oštarijom fermali volj i lepo spuznuli se jedan za drugem pod maj.

Oštarica imela je fanjskega bakalara, pak kada su s njim dobrahno dušu poduprili počeli su borme kako na kordiju svraćat

Na Družbi je da to po svojih silah namdomjesti.

Obzirom na naše krvne protivnike dosta je da Vas podsjetim na ono što znate i što ste stalno mnogi Vas čitali u dnevnim novinama.

Društvo »Dante Allighieri«, koje podupire društvo »Lega nazionale«, ima tobož svrhu, da izvan Italije širi talijanski jezik i talijansku kulturu. Da je gospodi do kulture, imala bi što kod kuće, u Italiji, raditi. (Povici: Tako je! tako je!) Malo su gdje tako slabo uređene škole kako tamo; malo gdje je toliko nepismenih ljudi koliko tamo; malo gdje ih nigdje događa se toliko i takovih zločina koliko i kakovih tamo. (Povici: Vrlo dobro! vrlo dobro!)

Nego njim neide o kulturu, nego o talijansku misao. Već samo ime društvu »Dante Allighieri«, muža koji je stvorio jedinstveni talijanski jezik, kaže da je tako. On je simbol ujedinjenja svih Talijana gdje god oni bili.

To pokazuju skupštine njihova društva. Posljednja bila je obdržavana dne 26. septembra prošle godine u Veroni. Kod nje sastalo se je vidjenih ljudi iz svih slojeva. Bila je zastupana i talijanska socialistička stranka. Ja to izitičem, jer je tim ta stranka pokazala da se i ona zauzima za talijanske ideale, dočim ima medju našim narodom — ovuda hvala Bogu ne — po raznih gradovih ljudi, koji se zovu socialisti, a koji kao takovi misle da moradu zatajiti svoju vjeru i svoju domovinu! Bila je zastupana i talijanska vladajuća stranka našega Primorja — po zastupniku Dru. Hortisu — a naših je ljudi koji se podaju u službu te stranke i koji govore da rade za boljak našega naroda! (To su propalice, izdajice!) Bila je zastupana i talijanska kraljevska vlada po državnom podtajniku Talamo. On je pozdravio skupštinu u ime ministra-predsjednika i ostalih ministara i ciele

žmujčiji, da se ne bi zamerili bakalara, ki mora tri puti plavat: jedan put va moru, drugi put va ulju, a treći put va vine. Tako je i pravo. Dajmo svakemu ča mu gre.

Dokle su se oni tako lepo gostili i navelali, morali su oni dva pred vratu da njim brže vreme pasa — brkalicu sost. Brižni sve su se neč šero obzirali, kada će [njim gospodar strest pest sena, al pak njim ždroknut pod nos kabal s vođum.

Ma sjob! Pozabil je bil na sirotini. Već je Sivac počel naganjat za doma i da ni bil Jelen onako pametan, bi ga bili kumparom lepe zafrigali, kako su jur svojni.

Borme pul žmujčija bili su već oneštahno zatardigali, kada se najzada spameti Mate, da bi već doba bila i doma poč. Poplate račun, ki je bil mej nami govoreć oneštahno narasal, pak ala va ime božje.

Kako su bili oba dobrahno podkureni imeli su dosta truda i muki, dokle su jedan drugoga spravili va koš od voza. Pače kumpar Zvane još je pul tega pezdoljenja imel i tu nesreća, da su mu na jednom meste oneštahno pukle brageše i . . . . . Nego va onako blagoslovljenem stanje, va kakovem je bil, ne pazi se na svaku malenkost.

Voli su pomalo vukli a naši znanci va koše klasjali se jedan drugemu, kako pusti na kolce. Kada su bili na staroj ceste spamete se, da nisu još kantali, pak žabugare

kraljevske vlade. On se je naradovao društvenim pobjedam, jer njimi raste pouzdanje u sudbinu Italije. A u čemu ta sudbina obstoje, rekao je društveni predsjednik Villari, koj je govorio o položaju Talijana izvan Italije, naročito o Talijanih koji stanuju u talijanskim pokrajinah na istočnoj obali jadranskoga mora, dakle o naših pokrajinah, koje on zove talijanskimi, o Dalmaciji i o Istri, pod kojom Talijani obično razumievaju ciele Primorje, u kojih dakle društvo djeluje — za sudbinu Italije.

Da rečeno društvo u istinu upravo na naše pokrajine i na naš hrvatski narod smjera, to je potvrdio neki advokat u Rimu dne 27. aprila tekuće godine. U dvorani društva »Dante Allighieri« obdržavao je toga dana konferenciju jedino za to da obrazloži svrhu toga društva, a ta je, kako izričito reče: braniti sjeverne i istočne medje talijanskoga naroda od provale barbara Hrvata. Ti barbari — Hrvati da su već prodrli u Dalmaciju i Istru, pa čak i u sjevernu Italiju! (Glasovi: To ih peče! Ali tu čemo i ostat!)

Neprovaljuju ne Hrvati u Dalmaciju i Istru sa cielim Primorjem. Oni su u tih zemljah već preko tisuću i više godina. Oni su te zemlje osvojili najviše oružjem u ruci i nakvasili ih svojom krvju. Oni su opustjelo obradili, kultivirali. Oni ih imadu svojimi. U nje bi htjeli provaliti Talijani i osvojiti ih i pridružiti blaženoj zemlji. Priprave za to čine također školami u tih naših zemljah — za naš pulc. Za Talijane ovudnjih zemalja ustrajaju dosta i preveć škola ovudnje škole oblasti.

Čimbenici koji bi imali tudjim državljanim i njihovim saveznikom kod naš na prste gledati, kao da ne vide svega što čine s jedne strane. S druge strane neustrajaju škola, kako bi morali, ili jako sporo, za ono već toliko put spominjanih 17.000 naše djece dužne za

brate broj dragi, kako da neće već nikad. Nego mor jh omuti sunce, pak zaspe kako dva coka. Ki njim vraga ni zamera? Zantri kulha vino, s vani peča sunce, tako da njim je pamet va glave bila, kako sardele na buzare.

Oni su lepo spali, a voli po malo vukli i lačni i žejni. Kada su prišli do kala pod Kablari, popostanu, da će ih ki odpreć i napojit kako po navade. Nego kada su videli da njim je tu navadu gospodar zapil, šli su oni, drago moje, za svem vozom va — kal. Kad su se dobro napili, oteli su potegnuti voz preko kala na cestu nego kako su naglo zavili, odskoči klin, ki spaja zadnja kola s prvimi, i kada ti temu ne beže, zvuču samo prve kola, pak s njimi lepo doma, a zadnje s košem skupa puste na sred kala.

Neko vreme bilo je sve mirno. Samo žabi va kale razbijale su glave, od kada njim je prišla tamc ona — Noemova arka, pak bi svako malo sada jedna sada druga zdignula glavu z vodi, da vidi, ki vrag će se s taga zleć.

Kada je pak počel Mate va koše hrknjat i one su se nekamo va blato zgubile.

Negde zapoluam čapa ti nebore Zvaneta krč va levu nogu, ter se je od boli — zbudil. Gleda ti on gore — samo nebo; gleda poda se — voda. — Misli siromah i misli, kada se je to mogal nać, ma njegova pamet »alla buzara« ni mogla nikako na

školu. Za svaku školu hoće se godina i godina borbe. A ako bi se išlo tempom kao do sad, nebi se ustrojilo nužnih škola sto i više godina, a medju tim bi se gubio i talijančio naš narod. (Tako je!)

Da se to zapriče, da se hrvatska i slovenska djeca u svojem jeziku izobrazu, to je zadaća Družbe.

Toj zadaći nastojalo je Ravnateljstvo zadovoljiti po sredstvima koje ima na raspolaganje.

Spominjuć Ravnateljstvo, red mi je kao predsjedniku, koji sam često zapričeh i sjednicam doći, da se zahvalim na poštovnomu trudu njegovih članova, što kao strukovnjaka što kao pravilnika, osobito pak gospodi blagajniku i tajniku, koji svaki dan za Družbu rade, jedan računajuć i bilježić dohodke i troškove, drugi dopisujuć. (Živili!)

Posle lanjske skupštine otvorilo je Ravnateljstvo nove škole u Voloskom, u Brgudcu i u Vabrigi, i to na Voloskom odmah dvorazredno. K tomu je podiglo na dvorazrednice škole u Puli i Kašteliru. Družba ima od početka školske godine pet jednorazrednica i tri dvorazrednice, 11 učitelja i učiteljice, a k tomu i učiteljicu na zabavištu u Malom Lošnju. Zgrade za nove škole su pripravne i čekaju na stanare u Vlakovom, u Štokovih i u Vinokuranu.

U Brgudcu priredili su zgradu velikom poštovnošću tamošnjih čestiti stanovnici, u Opatiji obćina, na Voloskom njeke rodoljubi. Inače je sve gradjeno i sve se uzdržuje novcem što ga Družba dobiva marom, poštovnošću, rodoljubljem Hrvata i Hrvatice.

U svojih oporukah sjtili su se Družbe pokojni Gjuro Kundek u Ivančiću-gardu sa 6000 kruna, pokojna Francika Žigulić, ovdje u Opatiji, priprosta ali čestita žena, sa 1000 kruna, mučenički upravu župnik Šime Močibob u Višnjaju sa 200 kruna, Katarina Kwaternik, ako i malenom svotom, al od mala malo. (Slava njim!)

Slava njim i bilo njim za dušu! Uvrićio se i u zapadnom dijelu našega naroda običaj kakov je već dugo kod iztočnoga, kod kojega iznašaju zaklade iz zadužbina na stotine tisuća i milijuna!

Dopriniele su u Družbinu blagajnu naše područnice, ženske, muške, nješovite. Radile sve većim marom i žarom!

I one i druga društva i zborovi ljudi priredili su zabave u korist Družbe. I košto lani spomenuh s ovoga mjesta zabave područnica u našem drevnom Dubrovniku i vriednom Spljetu, tako ljetos spominjem koncert i komers priredjen u našem biclom Zagrebu dne 2. marta t. g., od kojega je Družba dobila preko 2500 kruna. (Živio Zagreb!) Spominjem takodjer ples brijaca (Živili!) pri-

kraj prit. Najzada popade Mateta za nogu, pak zakriči, kako da su nru dugo jedan od drugoga:

— Kumpare! Mi smo po Boga zašli va Fiumeru!

Mate skoči, kako da ga je neki šilom badnul, da vidi ako su va istinu zašli va Fiumeru, pak kako ni njegova na pol ofirigana pamet, ni mogla dalje nosa, reče onako po njegovu:

— Smo pobognji! — pak je otel da će naprvo spat. Kada se je pak Zvane bolje razdramil i razgledal, skome jedno dva puta kumpara, pak mu reče, kade su.

— Smo pobognji! — reče Mate.

— Kako pak sada vanka? Aš ako nas ki ovde najde, to će bit pozuha po cijeloj Kastavšćine.

— Ja pobognji, kako vanka? Najprvo prenesi na krkić ti mane, pak ću onda ja tebe — reče Zvane.

— Vraga ne — reče Mate. — Daj ti prvo mane, pak ću onda ja tebe.

Nego dokle su se oni ovako preganjali nanese nesreća onuda susedovu Pepicu, pak zakriči Mateta:

— Kume trefla sam vam voli s prvemii kolii.

— Znam, znam. Smo jih poslali doma — reče Mate.

— A ja doma! Kega zlomaka pak delate tu va kale? Ma su vam lepu zafrigali.

redjen jenara mjeseca u Zagrebu. Nije doprineo mnogo, al je pokazao veliku ljubav, i sa strane obrtnika naših. U obće se opaža, da se svrha Družbe pojmi sve u širih krugovih. Ta češće čitamo kako se je i u najzabrinutijih selih sakupila svotica za Družbu kod pira, kod krsta; kako naši znalcije i poljodjelci, puni žuljeva od rada, sastavši se, odkidaju po koju deseticu u korist Družbe; kako se naši ljudi, nalazeć se za kruhom, u tudjem svietu, u dalekoj Americi i Africi, sjećaju Družbe.

Sakupljaju i naši mladići, na školah, ili već svršiv jih. Sakupljaju i naše novine.

Liepi izvor dohodaka Družbe su Družbine žigice. Na nje, odnosno na Ravnateljstvo od njih, se je zadnje doba bila digla hajka. Dužan sam o tom par riječi reći.

Godinu i više prije nego li se ih je uvelo, znalo se je u javnosti da se ih želi uvesti. Došla je ponuda od tvrdke Firih u Beču. Ravnateljstvo, i neznajuć za tvrdku u banovini, sklopilo je sa tvrdkom Firih ugovor na 10 godina. Ono može žaliti, što se žigice za Družbu izradjuju u tudjoj tvornici, što kod izradjivanja Družbinih žigica nisu zaposleni domaći radnici, al ono ne može kršiti ugovora, dok se uvjeti vrše. Čist ljudski obraz i poštenje nada sve. I ako se tvrdka u banovini tuži, čini to neopravdano. Ona je mogla i može i drugčije pomoći sebi i Družbi. I ako je poznato društvo htjelo pomoći svojim članovom, nije to moralo baš žigicami. Moglo je to i inače učiniti, i mi ne bi bili posljednji, koji bi mu bili pomogli. Mi želimo da sva naša društva napreduju, da se sva podupiru, al ne da se kose njihovim međusobni probitci, i da pak možda sva pogibaju. (Tako je!)

I od cigaretnih papirića i ciev, uvedenih po gospodinu Gamulinu iz Dalmacije ima Družba koristi i imati će sve više. Tako i od cikorije već sad nekoliciko.

Zapisi, prinosi, zbirkami, darovi, razprodajom unišo je u Družbinu blagajnu tečajem godine 1901. preko 35000 kruna, oko 1500 kruna više nego li 1900.

Svim onim koji su tomu doprinesli bud u ime Družbe, njezinoga Ravnateljstva i moje izrečena najusrdnija zahvala.

Doprinašajmo i unapried, po mogućnosti više i napetije, svuda kud nas ima, za Družbu. Žrtvujmo za nju, znajuć da se bez žrtava — bez žrtava ne dosiže ni jedne plemenite svrhe. Žrtvujmo za hrvatsku djecu, da ju oslobodimo od barbarske poblepe. Što činimo za nje malene, to činimo za naš narod u Istri i za našu sveukupnu domovinu. (Burno odobranje i živahno klicanje: Živio predsjednik! Živjela Družba!)

A ja, tako je, kada se preveć va žmuljić skilji.

— Zajik ti odpal, ter odpal — reče jedno Zvane.

— Čuješ mala. Ako budeš mučala, čemo ti kupit na „Bela nedelja“ va Kastve svaki jedan facol, kakoveh se ne najde pod kastavskem zvonom.

— Pobognji čemo, da će mu duša fumat — doda Mate.

— Mane je najbolje mućat, ma čemo videt, ako ste muž — beseda — reče mala pak gre svoj put.

— Homo mi kume ča brže van, aš pobognji, kako mi se para, bi se teh facoli nabralo vraga i dva.

Ni bilo druge, ako ne maslat do kolena po blate i vode. Manjkomal, da jih ni samo ona nesrećina videla! Bilh bi oni lepo stvar zatrštili, pak Bog. A ovako? Ki zna čel' ona pasja kost mućat al ne.

A ja mućat! Mi znamo svi, ča je ženaki zajik. Neke bolje, drugi sopeta manje, a svi pak znamo, da ne zna — mućat.

Varamente jedno dve tri nedelji za tem ne biš jih bil našal v oštarije, da jih greš i s feralićem iskat.

Dopisi.

Brgudac, 13. junia 1902. Molim veleštovani g. uredniče, da ustupite maliko prostrora u Vašem cijenjenom „Narodnom listu“ da ako i nesposoban, ocertam onu nezobravnu uspomeni i svečanost koju smo doživeli u našem selu Brgudcu, osmi dan tekućega junija, u koji dan po nagovoru naših gg. svećenika i rodoljuba sastali smo se, da bimo bili za primer drugim selom našega kršnoga Krasa, i osnovali smo novu područnicu, kao kćerku veelelavne družbe svetih Cirila i Metoda za Istru.

Dakle osmi dan junia 1902. ostati će u dugotrajnoj uspomeni nam i našim potomkom.

Iz rana jutra vijale se naše trobojnice na školskoj zgradi i liepo uredjenom školskom sobom i učiteljskim novo sagradjenim stanom. U osam sati sakupio se prilican broj naroda i rodoljuba, a još bi bilo mnogo više, da nije pričijela kiša.

Zastupano bijaše više sela, kao župan iz Račevasi, Podgraca, iz Lanišća g. župan Anton Žnalk, g. Jakov Marčelja sa svojom kćerkom i još mnogo drugih Lanišćana, kao i iz Semića i Lapoglavštine.

U deset sati došao je g. Josip Vrbka župe upravitelj iz Lanišća i g. Zorko Klau župe upravitelj iz Bresta; za tim nam se pokazala liepa kiša iz Buzeta: liepi tamburaški zbor s ravnajućim učiteljem, i dvojica učitelja, dvojice učiteljice i više občinskih zastupnika, savjetnika, na čelu im veelezaslužni g. Frane Flego savjetnik občinski iz Buzeta koji je mnoge pogibeljne napasti pretrpio, kao zastupnik naroda na saboru u Poreču. Posle desetog sata nas mlo pozvilju zvonovi u krčevit sv. Luke da se skupimo na sv. misu i da se pomolimo Bogu da blagoslovi našu novu područnicu da bi što ljepšim plodom urodila nam i našim potomkom, na strah našim protivnikom.

Udijl se napuni krčevica puka, a gospoda tamburaši sa svojim violini, pet učitelja i dvie učiteljice — na čelu njim naš g. učitelj Josip Svjetličić — i pet djeca uz harmonium odpjevaše sv. misu, koju je čitao g. župe upravitelj Josip Vrbka.

Po dovršenoj svetoj misi uputi se puk u liepoj povorci uz pjevanje Litanija B. D. M. prama učiteljskomu stanu koga veleuč. g. Vrbka blagoslovi i za tim, zapjeva: „Tebe Boga hvalimo“. Poslie toga g. župe upravitelj držao je veoma liepa propovied, u kojoj nam liepo protumači sadašnja žalostna vremena, preporučujuć dobiteljem, da neka djecu šalju u školu redovito, jer da je potrebno da se diete izobražuje u mladoj dobi i da u školi nauči dobar nauk svete vjere, koja je temelj svakog blagostanja, svakog pojedina, svake države i cijeloga čovječanskoga društva. Preporučuje još da čuvamo mladost i djecu da se ne družu, i da neidu previše u doticaj s onimi — koji mu truju dušu i tielo.

Poslie dovršene propoviedi veelečasnoga g. župe upravitelja, ustane g. učitelj Josip Svjetličić koji liepim govorom reše po prilici ovo:

Draga braćo Brgučani!

Ne prepanite se moji dragi seljani ako Vas ja ovako nazivljem. Hrvat — Hrvati, ime je to strasno za naše neprijatelje. Pred tim imenom strepti naš dušman i nastoji odvrnati naš narod, koji još u neznajući luta od tog krasnog imena i neče da pozna, da smo mi potomci onih pradjedova — junaka, koji kroz vjekove hrvali se da očuvaju svoj liepi jezik, da obrane svoju zemlju od tudjih i divljih naroda, da očuvaju svoju kršćansku vjeru moleć se Bogu u crkvi i izvana isto u svojem krasnom i milozvučnom hrvatskom jeziku.

Rimljani, Bizantinci, Huni, Obri, Franki, Njemci, Mađjari, Tatari, Turki i drugi navajljali su pred vjekove na zemlje naših pradedova, ali oni jesu znali od početka t. j. od god. 925 pa do današnjega dneva očuvati svoje kraljevstvo koje i danas ima svoga kralja u osobi našeg premilostivog Cesara i Kralja Frana Josipa I. Mnoga veća kraljevstva i mnogo veći narodi propali su ili potudjili se, a mnogi koji danas postoje, imadu se zahvaliti samo hrvatskomu narodu, što

odprtim prama irtali su u boj da stanu na put provali divljih naroda

Gdje bi danas bili Mađjari, Njemci i naši istarski talijančići, da nije bilo hrvatskih sokolova, koji su mačem u ruci pokazali koliko vriedni ljubav do njihova rodjene grudi i prema tomu uzdrživali i obranili po-njed svojih susjeda, koji sada nama vraćaju nemlo za drago. Nu, time pokazuju oni samo svoju izopačenost — surovost i nezahvalnost, dočim nas u staro vrieme zvali: predziđe kršćanstva!

Hrvali se jesu naši pradjedovi da očuvaju svoju svetu vjeru i svoj jezik. Koliko progovra morali su pretrpjeti naši apostoli braca sv. Cirila i Metoda sa svojim učenicii što su naš narod naučavali u svom jeziku, onu vjeru u kojoj se jedino čovjek može spasiti?

U Mlecima dali su talijanski popovi zatvoriti tada naše svete, koji su išli sa modima sv. Klimenta sv. Otcu papi da za naš narod izposluju slavijansko bogoslužje. I kad je sveti otac papa potvrdio nauke i namere svete braca, oči njemskih popova koji navale na svetoga Metoda biskupa i bace ga u tammien. (Sliedi.)

Mate Brajković.

Otvoreno pismo.

Dragi moji ljudi!

S ovom svojem odprtem pismom davam na znanje svem i svakomu, da od današnjega dana istupam iz mačje stranki i da s Kršćicem ni s njegovim pajdaši neću već posla imet.

Moram sveta priznat, ja sam se teško odlučil na ov korak, aš bil sam s njimi trdo svezan. Nego se reče: sila koga lomii. Mane je već svega do grla. Rodbina, prijatelji i poznanci me gledaju s grdim okom, ter od mane beše kako od kužnoga. Duša me boli pak kada vidim i čujem, ča se sve govori i piše proti poštenem ljudem od hrvatska stranke.

Pak homo mrvu naprvo. Ča imamo mi kmeti od te mačje stranki? Smo dobili već Lisinu i Lužinu; su nam već udelali potestariju v Rakavce, al oprli školu pal Matulji? Jel nam se već oprostilo kavalid i interes ča ga dugujemo kastavskoj podeštarije? Jel nam se već storiło toliko stvari, ke nam se je obećavalo, i za ke smo mnogi krajcar složili i potrošili? Ni koliko je crnoga za nohtom. Po tem takem nas drže mačji kapurioni za norca i za niš boljega, aš to njim ne rendi.

Stvar je provana, da Kršćici plaćaju Talijani, a ni Žukvarić ni na glavu pal, da bi šal za niš okole muhi lovit.

Mi vidimo, da neki kapurioni živu kako vela gospoda, a nam, na čigov račun okole šecu, vržu kada tada po kakovu verjiniju al pak žmuljić pokvarenoga dormatina, samo da nam oče zamažu.

To sam ja i prvo znal. Ale sada kada sam čel za ono pogano delo pal [Matulji], pala mi je mrena z očiju. I za to sam odlučil, preobrnut se na pravu veru. Ja sam i prvo znal, ča je Kršćić, nego vendar nisam mogal verovat, ča je on sve kapac storit. Za to mane već ne dopušća kršćanska ljubav, ni muško poštenje bit s njim va istem društvu. Ja ću se, ako će Bog, po sen sega od njega odkrižat. Aš mane bi oče od srama va zemlju pale, kada bi mi neki rekai, da je jedan onakav čovek moj spasiitelj.

Toliko sam odlučil reć i storit, kada sam stvar dobro protuktal.

Rakavac, na letnju Antonju 1902.

F. K.

Domaće vesti.

Imendan našega zastupnika profesora g. Spincića zapada, kako je poznato buduću subotu dne 21. o. m. na dan sv. Vjekoslava. Koliko god ima našega naroda u Istri i druguda, svi će od puna erca pozdravit ta liepi dan — i svi će gledat da ili ustmeno ili pak sa svojom miali i arcem svojem izrase ljubljenom zastupniku i pravku svoje najjakretnje čestitke i najsrdačnije želje. To

nije ni čudo. Profesor Spinčić je jedan od onih ljudi, koji se redko raduju, a kada dodju na ovaj svet svedoče — preporojenje jedne zemlje, jednoga puka. Puno 30 let bori se taj slavni naš borac za podlažne pravice istarskih Hrvati — i danas nakon 30 let on je va borbe tako svjež, njegovo je srce puno toliko žara, kako je to bilo kad je još bil mlad. I mi od „Narodnoga lista“ se rado pridružujemo čestitkama svega našega naroda i kličemo mu iz pune duše i iz svega srca: Bog neka poživi našega Spinčića na mnoga i mnoga ljeta, na čast i diku svih nas Istrani. Živio!

Glavna godišnja skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavala se, kako je bilo javljeno prošli četrtak. Na skupštinu je prišla sva sila svijeta sa svih strana naše Istre, Rieke, Trsta itd. Svečanost se je počela sa sv. mašom, ku je odslužili Munaški župnik veleč. g. Ryslavy. Za vrijeme maše pjevali su poznate nam već gdje pjevačice i gospoda pjevači vrlo lepo. Za mašom bil je banket u „Grand Hotelu“ a na 3 ure posle podne počela je skupština. Otvoril ju je predsjednik veleč. g. Spinčić s govorom kega donosamo na prvem mestu današnjega lista. Taj je govor bil popravljen silnim odobravanjem, a tako je bilo primljeno i izvješće tajnika g. Viktora Cara-Emina. Iz tega izvješća čemo mi malo po malo donasat glavnije točke, a brzo će bit i onako dostampano u knjižicu, ku te moć članovi naš kod odbora dotičnih podružnica. Velikom se je pomnjom slušalo izvješće družbinoga blagajnika velenč. g. dra. Nikole Fabianića, iz kojega smo razvideli, da je družba prošle godine i novčano upravo lepo napredovala. To se razume, da je skupština od srca pljeskala vrednemu g. blagajniku.

Nakon tega ča je g. Kazimir Jelušić član nadzornog vieća izjavil, da je družbinu računni našal va podpunem rede i predložil, da se ravnateljstvo pohvali va zapisnike, ča je bilo i primljeno, te nakon nekih drugih predlogi, g. predsjednik je zaključil sjednicu uz veliko odobravanje i uz klicanje: Živili družba! Živio Spinčić!

Zabava u „Zori“. U večer tega dneva bila je va „Zora“ zabava ku je priredil naš dični „Lovor“. Gosti došla je sva sila, tako da nisu svi ni imali mesta va velikoj dvorane. Oko 9 sati započel je koncert. Naš „Lovor“ je izvel sve točke jednu lepeš od druge. Pjevanje je bilo dobro, a tamburanje češ Bože lepaš. Spomenimo valje „Gavotta“, ku je složil gosp. Gervais za tambure i puli ke su se osobito iztakla gg. Blažanin i Kuhar. To je bilo neč! I ono pjevanje uz tamburanje! I lačan bi ih čovek poslušal! Najzad se je odigrala igrica: „Izgubljeni kišobran“. I tu igru su naši diletanti odigrali upravo majstorski. Gg. Blažanin, Ryslavy, Mnčić, Rajčić i Gervais igrali su lepo i bez prigovora. G. Miho Vahtar je naš stari znaneč — on je već pravi majstor va predstavljanju. A naš Jože Gajbar? (g. Rubinić) Koliko nas je samo ta gospodinj činel nasmet onu veger! — „Sladko na dne“ su govorili stari Latini. Sad bi trebalo pohvaliti našu vrednu gđjica Ameliju Jurkovićevu. Ali mi tega ne čemo učinit — zač bi bilo suviše. Nju već svi poznaju kako ona fanjski predstavlja. A tako je bilo i ov put. Kako je ono lepo odgovarala onem zaljubljenem „lumbrelarom“. Inšoma, predstavljalo se lepo a pljeskanja je bilo, kako da je samanj.

A bila je ta zabava i bogata. Ona je družbi donesla čistega dohodka 459 krun i 32 filira. A to ni malo. Srdačna hvala „Lovoru“ i svim onem ki su predstavljali, i ki su tako lepo počastili našu vrednu družbu.

Evo imena onih rodoljuba, ki su na zabave va „Zora“ darovali družbi preko ulaznice: Gg. dr. Dinko Vitezić 10 K, Anton Šterk Rieka 20 K, Milan Gremer Rieka 18 K, profesor Spinčić 8 K, gđjica N. N. 8 K, C. Širola 8 K, Dr. Kurelić 8 K, Korčić — Rieka 8 K, Dr. K. Janežić 4 K, gđja Šabec 4 K, g. Jenko 4 K, A. Iskra 4 K, Zora Jurčić 2 K, Jakov Čuk 2 K, Dr. N. Fabianić 2 K, L. Baretić 2 K, Miho Barbić 2 K, Dr. Linić 2 K, Josip Linić 2 K, Dr. M. Trinajstić 2 K, A. Jurković 2 K, Paris 3 K, Milan Kandić 2 K, Dr. Švehla 2 K,

Kazimir Jelušić 2 K, Dr. D. Trinajstić 3 K, M. Dubrović kapelan 3 K, R. Kučel 1 K, Ryslavy župnik Muna 1 K, Jaroušek 1 K, Dr. Landr 1 K, A. Puž 1 K, A. Hartman 1 K, A. Peršić 1 K, Wolf Alois 1 K, Sever 1 K, Frane Basan 1 K, Lacko Križ 1 K, Ludvig Jelušić 1 K, M. pl. Zambelli 1 K, Maglica 1 K, gđja. Gertruda Zima 2 K, i gđja. Alojza Barešić 2 K. — Srdačna hvala svim plemenitim darovateljima. Bog im platio!

Izlet u Malinsku. Kako je već bilo javljeno u prošlom broju našega lista priredil je dični „Lovor“ izlet u Malinsku. Vreme je bilo uprav krasno, kako posudjeno za taj dan, jer prije i posle nedelje imademo tako slabo vreme, da smo ga već svi do grla siti. Parobrod „Abbazia“ posle je ukrcal izletnike iz Voloskoga krenul u opredeljeno vreme put Opatije gdje se je uprav nakrcal sa izletnicima. Sva sila navoda išla je na taj izlet. Među ostalimi bio je i naš vrli zastupnik g. prof. Spinčić. Prije odlazka zapjevao je „Lovor“ jednu poputnicu a onda je parobrod krenul put Malinske. Do tamo je na brodu bilo sve veselo. Svaki se je radovao, što mu se je pružila prilika, da može uživati krasno sunce i svjež morskri zrak. Kod dolazka u Malinsku su pucali mužari a na mulu je dočekalo izletnike mnogo naroda u ime kojega je pozdravio izletnike g. Tončić sa vrlo uspešnim govorom. Izletnici su se za tim razišli po mjestu a većina ih je išla do sv. Vida, gdje je taj dan bio sejam — na kojem, kako je rekao zgodno g. Tončić — „nit se što prodaje, nit se što kupuje“.

U šest sati sastali se izletnici pred krčmom gosp. Radića, gdje ih je dočekala mjestna i okolna inteligencija a mej njimi vrli župnik veleč. g. Mužina. Tamo je „Lovor“ pjevao nekoliko pjesama i tamburao nekoliko komnda na obćenito povladjivanje a izletnici se zabavljali tko sa dobrom pečenkom tko sa češicom te si svakomu čitao veselj na licu. Madići opet posjeli na kohnje, pak udri da je milota bilo gledati tu pomorsku kavaleriju, kako jedan beži, drugi se ruši sa svoga šarua, tako da če i danas koji opipavati svoja ledja.

U osam i pol bio je odlazak. Na pa ljudi sabralo se sva sila sveta koji je pozdravljao izletnike sa klicanjem — živili. — „Lovor“ je zapjevao onda „Liepa naša domovina“ a narod i izletnici kličali neprestano živio!

Na povratku bilo još življe. Tu se pjevalo, smijalo i šalilo, da je milota bilo gledati taj veseli narod. I tako smo sproveli jedan ugodan dan u narodnom veselju pak preporučamo našem „Lovoru“, da nas za kratko opet iznenadi sa kojim izletom.

Izletnik. Istarski sabor sazvan je na prvu sednicu za 21. o. m. na 6 ur večer u Kopar. Zemaški kapetanom bil je imenovan stari Campitelli a podkapetanom volosko-opatiji načelnik Dr. Stanger. — Čestitamo!

Popišija. Doznajemo iz Kastavčine da se tamo ljudi bune radi ove nove popišije, ter da se je va nekih županijah dogodilo, da je popisni kumisar škoro moral bežat, va drugih pak, da su mu pred nosom zapirali kuće. Mi opominjemo prijateljski naše ljude neka se pokore slovu zakona, jer drugacije mogli bi prit va velo zlo. Zakon je zakon, proti komu se ne može ništa učinit. Cesaraka oblast je zapovjedila da se učini ova nova popišija, koja će se i učinit i mora se učinit ili milom ili silom, ili na lepem ili na grdem.

S druge strane nas opet ne dopada, što se je ta popišija dala u ruke civilnim osobam. Po našem mišljenju bolje bi se bilo uspjelo, da su ovaj posao preuzeli na ruke carski činovnici. Jer ovako kako stvari stoje, nekoji mutikaše našli su lepu priliku da neuki puk opet smučaju, s čim pak mu neće koristit, nego naškoditi.

Ča dola šjor Anžulo podošta vepri-nački? Kako smo već javili va „Narodnem listu“ kapitanat je usled rekursa Jvana Blagari unišil sve priprepe za občinske izbore u Vepričnu, i zapovedel občine da na novo izloži liste i odredi vreme za reklame proti istem. — Več je od tega prošlo mesec dan a da se još nisu liste izvijili — Ča čeka

šjor Anžulo? Mi neznamo ča čeka ali znamo to da sa četvrtak 6. o. m. i nedelju 15. o. m. Schreiber i Costantini nekoliko ur bili va verrinačko podoštariji. Ča sa tamo delali? Sigurno nisu niš drugo nego fabrikevali liste. Mi nemoremo razumet kako more politička oblast te stvari trpet. Da se va jednoj našoj občine takove stvari događaju bila bi politička oblast već davno razpustila zastupstvo i imenovala komesara. — Nam se sve čini da šjor Anžulo i compagnia čekaju dok Krstić pride iz pržuna van. — Neka ga slobodno dočekaju malo če njim pomoć ni on ni Schreiber.

Štrašno zločinstvo. Bil je lep dan. Sunce božje svetilo, češ tako. Tiči su veselo poletovali i pevali svoje mile pjesme na čast i slavu Onemu, ki nam je dal tako lep dan. Sva narav je bila živa i vesela, okrunjena kako mlada nevestica, kada ju pelju na pir. Sva stvorenja zemaljska vodna i zračna veselila su se i radovala lepemu danu. —

Svuda je vladala sreća i blaženstvo: samo jedna nesrećna ženska previjala se kako presećena kačka na svojoj tužnoj postelje. Smrti pot ju je svu oblel, nućile su ju vele muke od poroda. A ona je bila sama kako prokleta bez utjehi, bez pomoći. I zdihovala je teško i tužno zvala na pomoć, ali pomoći od nikuda. Samo na čas pokazala bi se na vratih crna sena, kojoj su se oči iskrile kako risu, kada če napast neđužno janje. —

I zaplače dječete. Zaplače onim lepim glasićem, od kega materam tako milo srce raste. —

I kada je ona zapanućena mat prišla ke sebe i otela na svoja prsa pritnut neđužno piše skoči k njoj ona crna sena i poda ujoj u ruke ostar nož.

A malo dječete previjalo se i cvililo i prošlo svoju mater prvi zalogaj. A nesrećna mat, mesto da mu poda svoja prsa i nahrani ga sladkim materinim mlekom, same mu ostar nož va ono malo srce, koje je komać počelo tuđ. Dječete zacvili glasićem, da bi i kamik proplakal, a ona kad je videla krv, sekla je na slepo dalje i dalje, dokle ni ono neđužno stvorenje spustilo svoju mućučicu dušicu.

Ona nesrećnica pak sekla je i sekla, kako zvan sebe ono tužno mrtvo tjeleše.

A prokleta ona sena cerila se kako hudoba paklena nad grešnom dušom.

I najzad od deteta ni ostalo drugo ako ne kupac mesa: ovde mali prstići, tamo rasećena rućica, onde opet kušćić glavice, tamo opet razrezan nosič — — —

A prokleta ona sena cerila se kako hudoba paklena nad grešnom dušom.

I postalo je sve mirno. — A vani navukli su se crni oblaki, daš je počel padat, kako potop općeni, a vetar špuhat, kako da su se sva vrata paklena odprla. I počelo je grmet i treskat. Strelje sipale su svoj strašni oganj, kako da se je nebo s zemljom posvadilo. I va svakom onem treske kako da se je čulo besedi malega otročića: „Krv moja neđužno provelena vapije za osvetu pred licem Božjim!“

Mino portavoce od Costantina. Subota na 7. o. m. bilo je javit na kapitanat da spudačera neče prit nedelju vanka. Nino je tekal Costantinu i pital ga je šjor dotor kosa femo? a Costantini njemu: „Ja vadi suso e la digi che el nostro periodico domani non sortira essendo el nostro redator in arresto per contravvenzion“ — Nino se je vaje obukal in gringola i šal je na kapitanat i tamo je počel povedat ča mu je Costantini rekai: Annuncio rispettosamente che domani non escirà el nostro periodico essendo come lo sapete, il nostro redattore per contravvenzione in arresto.

Ki će bit redaktor „tete Jambrožije“? Kad se je doznalo da je Krstić zaprt razgovarali su jedan dan Puović i Costantini o toj novitadi. Oba su odlučili da Krstić već nikako ne more bit redaktor njihove „Tete Ambrožije“, zač da njim prevelu smatmo dela. Pogovarali su se kega te sada storit na mesto Krstića za redaktora i dogovorili su se da če pisat va Dalmaciju po jednoga novega. Mi bimo njim dali jedan svet. Teško bi bilo jednemu novemu redaktoru na-

vadit se pisat „Tetu Jambrožiju“ a još teško bi mu bilo mesit poštenen ljuden: „tati trufatori i silpici“ kako je Krstić znal. Neka počekaju dokle pride Krstić s pržuna van pak neka bude i naprvo redator „dela špudačera“ zač je baš Krstić vredan sluga svojih gospodari“. Nimanju se ga če sramit ne zač su malo ale niš bolji od njega. Ako pak neće tako neka bude novi redator gospodin Puović.

Puović je Dalmatinac kako i Krstić; Puović je obrnul banderu kako i Krstić, Puović je sve kako Krstić, dakle če znat i pisat kako i Krstić.

Del režto nam je svejedno neka stave kega te, nam je varšt. Mi smo hvala Bogu opravili da već po celoj Kastavčine ne poznaju Krstića za drugo nego za „salo“ a sada za „gulaš“ a z novem redaktorom čemo još preja bit gotovi. — Dakle kurajo šjori kalabrezi!

Javna zahvala. Podpisani odbor ženske podružnice u Mošćenical ima čast zahvaliti svoj p. n. g. koji su se počastili svojim posjetom uzprkos slabom vremenu prigodom naše zabave ta urveličili istu. Osobito zahvaljujemo g. plesačima iz Opatije i Voloskoga kao i svoj gospodi koji preplatili ulazninu. Tako je vel g. Raimund Jelušić darovao 20 K, vel. g. A. P. 4 K a mnogo njih darovalo je po 1 K. Svima najzadnja hvala!

Na izjavu jednog rodoljuba: Srca nikad ne dajmo tuđini Dužni sve smo domovini Skokni kolo, kolo naše Samo nek nas sloga veže, Nek smo jedni, jednodušni Doma glasu svi poslušni Za rod radit če u zmoju Jer to j' lovor od lovora.

Kao žig tomu darovao je vel. g. Rajmund Jelušić družbi 10 K.

Naše dobre malice, Marija Sparočić, Josipa Negovetić i Milka Rubinić, dobile za kličice cvieća za družbu 4 K 92 h. Živile naše malice! Srdačna hvala svima!

Mošćenice, 26. maja 1902. Odbor ženske podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sakupilo se na Rieci u znak priznanja patriotičnog rada delegata viteza Vukovića k 101 a doprinela su sliedeća gospoda:

Po K 5: Milan Gremer veletržac, I. Dubravčić veletržac vinom i Petar Šušanj ljekarnik. Po K 4: Jerman Korčić veletržac vinom i G. Malvić trgovac. Po K 3: B. Burić trgovac, Miculinić i Rietman veletržci i U. Udina veletržac vinom. Po K 2: Josip Nadalić trgovac, P. Pakurić pom. kapetan, J. N. tugovac, Fran Tomasić slikar, Stjepan pl. Benedetti veletržac vinom, Turina Luka trgovac, P. Dorčić blagajnik hrv. ug. par. društva, Milan Blažević nadknjigovodja, A. Svrjuga pok. kapetan i nadzornik, Dragutin Accurti ljekarnik, N. Turato ljekarnik, Mate S. Hero trgovac, L. Matković trgovac, Ivan Cuculić trgovac, Ante Bačić veletržac, Delimir Bakarčić industrialac, Mate Glavan inžinir, Mezorana trgovac, And. Sterk trgovac, Bernhard Rosenberg trgovac, Albert Engelsrath zlatar i draguljar i Dragutin Košiček obrtnik. Po 1 K: Vinko Širola trg. činovnik, N. N., A. Randić trg. činovnik, Ante Gamulin upravitelj broda iz Jelse, Kuzma Gamulin brodovlastnik iz Jelse, Anton Radovani Zakaria brodovlastnik iz Jelse Ante Novak brodovlastnik iz Jelse, Petar Novak brodovlastnik iz Jelse, Juro Čubretović brodovlastnik iz Jelse, Petar Milačić brodovlastnik iz Jelse, Zakarija Radvvan iz Jelse, R. Segljin pom. kapetan, F. Udina knjigovodja, B. Radović obrtnici, N. N., Antun Sačić trgovac, N. N., Čeh iz Rieke, Skomerčić činovnik banke, Andrija Wolf trgovački činovnik, N. N., S. Kopačić mesar, Stanko Mikuličić trgovac, Jovo Bakarčić pom. kapetan, I. A. Sodić pom. kapetan. — Novac bio je izručen gospodinu blagajniku družbe.

Iznajmljuje se

u kući br. 8 u Voloskom, prizemno jedan prostor za dućan. — Obavjesti daje uredništvo.

Ljekarna D. Accurti

na Rieci,

Corsia Deák, (tik kolodvora)

preporuča svoje medicinske specialitete:

Željezovito-Kina-Vino, vrlo ugodna okusa, izvrstno sredstvo proti slabokrvnosti, živčanim bolestim, lošoj probavi, te u rekonvalescentnom stanju iz svih bolesti.

Najdjelotvornije bakalarove ulje

čisto, te sa željezom i jodijem, direktan uvoz iz Bremena iz znamenito i svjetsko tvornice: Lahusen. Ovo čuvano ulje rabi se sa velikim uspjehom proti: sušici, skrofulu, rakitici, plućnom kataru, kašlju i kožnom osipu.

Izvodna Salsaparilje Hondurana, izvrstno sredstvo za čišćenje krvi osobito iz najtubih bolesti.

"Callifugo", Jedino i najbolje sredstvo, kojim se sigurno daju odstraniti kurja oča.

Zdravo kapišće, Nenadkriljeno sredstvo za sve foliđane bolesti.

Najbolji se lijekovi dobiju

u Ljekarni „al Redentore“
(„k Spasitelj“)

na Rieci kraj velike crkve a osobito se traže, od samih trava načinjeni te i najkorisniji za zdravlje čovjeka:

Kapi „Spasitelja“ najbolje su sredstvo za umirati si zdravlje do visoke starosti njihovom redovitom uporabom; er liječe nevjestic, odstranjuju drhtanje u žilama, ublažuju reumatizam, odišuju krv i okrijepljuju želudac, koji je često izvor mnogih bolesti. Izvrstno su zatim sredstvo ove čudotvorne kapi „Spasitelja“ proti svakoj žaludčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetrove, odstranjuju žgaravicu u grlu, zatim groznicu te grizu u trbulu i crjevima. Redovitom njihovom uporabom pridružuju radnu probavu, a tim zaprećuju mnogo bolesti. — Jedna bočica 30 novč.

Pojačane kapi za maternicu okrijepljuju za pet kapi na komadiću cukru maternicu, krijepe tijelo od slabijeg i mtežna glave. Jedna bočica 35 novč, a nadomješćuju sve do mda kapišće, što ih žene rabe za slabost i maternicu.

Bilinski sok proti kašlju, Nenadkriljivo i najelegantnije ljedi prehladu u prsima, kašalj, promuklost u grlu. Tko boluje na prenim bolestima neka rabi samo ovaj „bilinski sok“ to će ga po hvaliti sigurno, kao što svjedoči toliko stotina pohvala, koje su mi poslali upotrebljujući ga. Treba paziti na zaštitni znak „Bilna Spasitelja“, što se nalazi na svakoj bočici ovih lijekova; a dobije se jedino u Ljekarni potpisanoj kamo molim i naručiti.

Naruči li tko više bočica dobije popust!

HINKO BABIĆ,
Ljekarnik

Rijeka (Fiuma) kraj velike crkve.

Dr. L. Roheim

posjednik sanatorijuma,

specialista za tajne bolesti, onlinira svaki dan od 10—12 pr. p. za gospodu, a od 2—5 p. p. za gospođe na Rieci, vicolo Germania br. 3, I. kat. Nad Ljekarnom D. Accurti.

Dr. Josip Stanić

otvorio je u

Voloskom

svoju

odvjetničku pisarnu.

Svoj k svomu!

Vinko Grgurina Ivanov

Jušići br. 72

prodaje u svojem dućanu u Jušićih br. 72 svake vrsti robe kao jestvine, odieła mužka i za djecu, svake vrsti rubaca, čarapa, i svake vrsti robe za kućnu potrebu; železnu robu, razne vrsti porcelana, Roman- i Portland-cement, sumpor i garantirano dobra modru galicu (vitriol).

Sve uz najniže cijene!

Svoj k svomu!

Prvi zavod za pogrebe

u Opatiji

preporuča se svime što se odnosi na uredjenje odra, mrtvačke sobe i pogreba te skladištem u kome će si obćinstvo naći veliki izbor

Mrtvačkih liesova (kasela) i križeva.

Cijene su koliko za priredbu pogreba, toliko i za liesove vrlo umjerene.

Odnosne prijave i naručbe prima

Fran Doberlet
Opatija. — Kuća Ertl.

Višekrat odlikovana e Višekrat odlikovana.

Najstarija i najveća

Tvornica peći i zemljenih stvari

Augusta Dreise

u Ljubljani.

Bogato skladište zemljenih peći i štednika.

Peći u najnovijim bojama i oblicima, izvrstno izvedene prodaju se po najnižim cijenama od 14 kruna dalje.

Kod većih naručba do 20% popusta. — Cijenel šilju se na zahtjev gratis i franko.

Rieka — Amerika

Medjunarodna putna poslovnicia

L. Mašek i drug na Rieci

odprema putnike iz Rieke u Ameriku sa najbrzim parobrodima svakog petka i ponedjeljka.

Upute daje besplatno i brzo

L. Mašek i drug

Via Riva ugao Via Lido.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamćenje.

Prima novao na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene imnose bez odgovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo otkaza u smislu § 8 društvenoga statuta.

Zajmове (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića i Dra. A. Stangera u Voloskom.

Novčani promet u god. 1901 iznašao je K 1161.044-39 — Garancija iznašala je K 133.760—. — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1901 K 575.486-29.

Ravnateljstvo.